

KON DE BOER ZIJN GRAANTJE MEEPIKKEN?

De rentabiliteit van de graanteelt in Vlaanderen is zelden slecht, maar de keerzijde van de medaille is dat er meestal ook geen hoge toppen geschoren worden. De hamvraag is dan uiteraard of en hoeveel er op lange termijn te verdienen valt aan het telen van graan.

– Leander Hex, landbouwconsulent Boerenbond

.....
 De fluctuatie in het arbeidsinkomen moet gezocht worden aan de opbrengtzijde.
 .....

Arbeidsinkomen fluctueert

Zoals bij alle teelten is ook het arbeidsinkomen van de belangrijkste granen – wintertarwe, wintergerst en korrelmaïs – jaar na jaar verschillend. Het arbeidsinkomen is het resultaat van de behaalde opbrengsten verminderd met de vaste en variabele kosten. De vaste en variabele kosten zijn de afgelopen jaren licht gestegen, maar deze stijging verloopt vrij gelijkmatig. De fluctuatie in het arbeidsinkomen moet dus gezocht worden aan de opbrengstenzijde. De kilo-opbrengsten zijn, weliswaar binnen een bepaalde marge, ook vrij constant over de jaren heen. In die fluctuatie in het arbeidsinkomen, die voorgesteld wordt in figuur 1, is dus vooral de graanprijs de bepalende factor.

Maar wat moet ik nu telen?

Op basis van de prijsevoluties zou je vermoeden dat ook het gerealiseerde arbeidsinkomen van deze drie graanteel-

ten vrij gelijkwaardig is, en dat de uiteindelijke teeltkeuze dus louter moet afhangen van andere beslissingscriteria zoals bemestingsmogelijkheden en voor- en nateelt. Maar als we het cumulatieve arbeidsinkomen van de voorbije 15 jaar per landbouwstreek berekenen – met andere woorden: wat heb ik de afgelopen 15 jaar verdiend aan mijn graan? – krijgen we gegevens die veel sprekender zijn. Vergelijk even de cijfers van de figuur op p. 17.

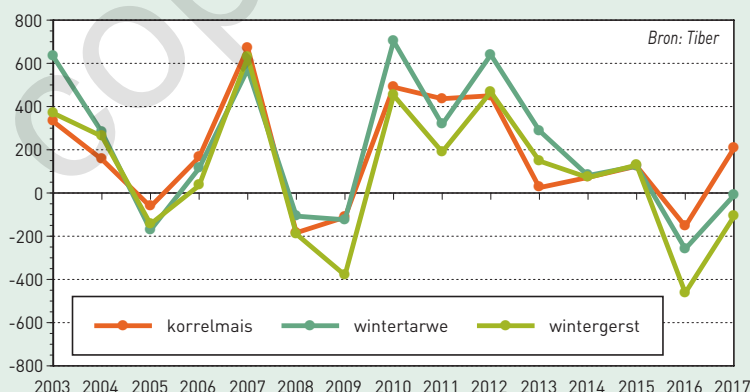
Zijn gemiddelden representatief voor mijn bedrijf?

Deze cijfers geven een goede indicatie van wat gemiddeld haalbaar is in de verschillende landbouwstreken in Vlaanderen. Maar uiteraard gaat achter een gemiddeld cijfer mogelijk een heel grote verscheidenheid schuil, en kan het interessant zijn om de slechtste en beste percelen te vergelijken.

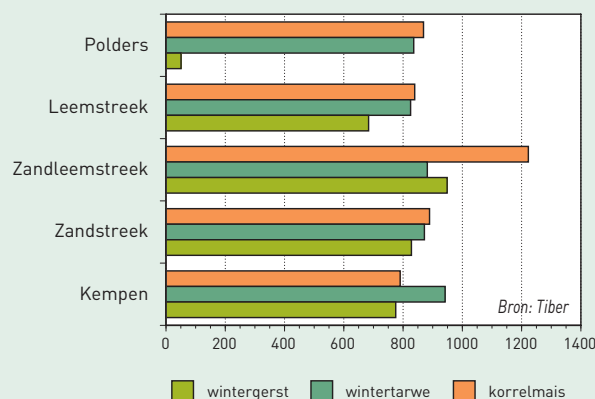
Figuur 2 geeft het gemid-

delde verschil weer tussen de 25% hoogste en laagste arbeidsinkomens per jaar voor de periode 2003-2017. Of met andere woorden, hoeveel bedroeg het inkomensverschil tussen de 25% beste en de 25% slechtste hectaren?

In tegenstelling tot de rentabiliteitsverschillen tussen opeenvolgende jaren, die voornamelijk te wijten zijn aan de graanprijs, vinden rentabiliteitsverschillen tussen de hectaren onderling hun oorsprong in zowel het bruto-inkomen, als in de vaste en variabele kosten. De algemene bedrijfskenmerken en het management kunnen dus een enorm verschil maken in de uiteindelijke rentabiliteit van de teelt. Voor de overgrote meerderheid van de teelten in de landbouwstreken bedraagt het verschil gemiddeld tussen 800 en 930 euro per jaar. Voor de wintergerst in de leemstreek is het verschil tussen de beste en slechtste bedrijven iets minder groot. Het komt toch nog uit op zowat 680 euro per jaar. Voor korrelmaïs in de zandleemstreek loopt het verschil tussen de 25% beste en de 25% slechtste bedrijven op tot meer dan 1200 euro/ha/jaar! Voor wintergerst in de polders blijft het verschil tussen de beste en de slechtste hectaren beperkt tot gemiddeld 50 euro per jaar over de periode 2003-2017.

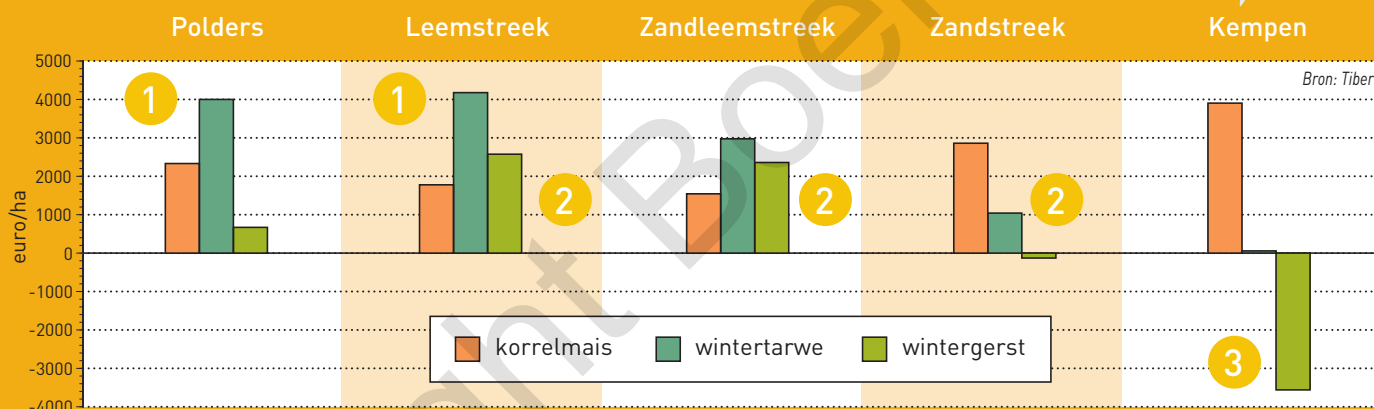

Figuur 1 Evolutie arbeidsinkomen van 2003 tot 2017 - Bron: Tiber

Figuur 2 Gemiddeld verschil in arbeidsinkomen van 2003 tot 2017 tussen de 25% hoogste en laagste arbeidsinkomens in euro/ha - Bron: Tiber

Dit cijfermateriaal, dat afkomstig is uit de Tiber-boekhoudingen van Boerenbond, kan je helpen om een inschatting te maken waar je staat met je bedrijf. Maar om er ook daadwerkelijk mee aan de slag te kunnen gaan, en te bepalen waar er verbetermogelijkheden in de bedrijfsvoering liggen moet je uiteraard ook je eigen cijfers kennen. Dat kan via een bedrijfseconomische boekhouding.

Cumulatief arbeidsinkomen van 2003 tot 2017

1 In de grafieken hierboven is het cumulatief arbeidsinkomen van 2003 tot 2017 weergegeven voor de 3 graansoorten in verschillende landbouwstreken. Dit is dus het totale arbeidsinkomen opgeteld voor 15 jaar. Op zware gronden, de polders en de leemstreek, leverde wintertarwe het hoogste cumulatief arbeidsinkomen op. Dat is om en bij de 4000 euro, wat neerkomt op gemiddeld 260 tot 280 euro per ha per jaar. Ook voor korrelmaïs lag het arbeidsinkomen voor deze beide bodemsoorten gelijk, namelijk ongeveer 2000 euro. Enkel voor wintergerst is er een beduidend verschil. Waar in de leemstreek nog 2500 euro werd verdiend aan de teelt van wintergerst, was dit in de polder maar 670 euro.

2 Van de leem- over de zandleem-, zandstreek en Kempen zien we een duidelijke afname van het cumulatief arbeidsinkomen voor wintertarwe en wintergerst. Anderzijds zien we dat korrelmaïs een beduidend interessantere teelt wordt naarmate de grondsoort lichter/zandiger wordt. Wintergerst in de leem- en zandleemstreek klokt na 15 jaar ongeveer gelijk af op respectievelijk 2350 tot 2570 euro per ha. Ook het cumulatief arbeidsinkomen voor korrelmaïs is gelijkaardig in de leem- en zandleemstreek, maar beduidend lager dan bij wintertarwe en wintergerst (1540 tot 1770 euro per ha). In de zandleemstreek was wintertarwe de afgelopen 15 jaar het rendabelste graangewas, met een inkomen van net geen 3000 euro per hectare.

3 Waar de wintertarwe in de zandstreek nog een positief resultaat behaalde van 1040 euro, was deze teelt in de Kempen praktisch een nuloperatie. In die 15 jaar werd slechts 57 euro verdiend. Voor wintergerst is de eindbalans nog zwaarder dan voor wintertarwe. In de zandstreek leverde wintergerst een verlies van 130 euro op, terwijl het verlies in de Kempen oploopt tot 3560 euro per ha over de periode van 2003 tot 2017. Korrelmaïs is dus zowel in de zandstreek als in de Kempen de rendabelste graanteelt. In de zandstreek bedroeg het cumulatieve arbeidsinkomen 2860 euro, terwijl dit in de Kempen opliep tot 3900 euro, wat vergelijkbaar is met het cumulatieve arbeidsinkomen voor wintertarwe in de polders en de leemstreek.